NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VII.** V sredo 15. véliciga serpana (avgusta) 1849. *List* **33.**

Skušnje

gospodarjem in gospodinjam na znanje.

(De se senó v senicah ali svislih ne vname), kar se večkrat pri mokro spravljenimu senu samo od sebe na kupih zgodí, se lahko s tem obvarje, de se na eno lego sená ena lega slame, na to spet sená, po tem spet slame dene in takó naprej. Slama, takó med senó položena, mu da tudi posebno dober okús, de ga živina kaj rada jé.

(Sočivje in zeljenavo červov očistiti), napravi posodo z osoljeno vodó, v ktero se sočivje, nekoliko časa preden se kuhati da, dene. Berž bo vès merčes iz sočivja in zeljenave zlézel in po vodi plaval.

(Brez solí se da dobro kislo zélje napraviti). Sol je draga reč in ni potrebna, de se ribano zelje v kadéh skisa. Takóle naj se ravná: Zribano zelje se po navadi potrese enmalo s kimeljnam ali janežem in dobro potlači z nogama, še boljši pa z bètam, od kteriga smo v 39. listu p. l. govorili. Po tem se vlíje čiste merzle vode čez-nj. Kisanje se potem samo od sebe začne, le na to naj se gleda, de ko je voda sčasama iz verha pošlà, se je spet toliko čez zelje vlíje, de vedno čez in čez stojí. Takó natlačeno zelje se delj časa dobro ohrani, in tudi veliko solí se prihrani.

(Pri ognji živino lahko iz hléva spraviti). Vsak gospodár vé, kako zlo se živina ognja bojí in kako težavno je, jo iz gorečiga poslopja spraviti. Pretepanje tù malo pomaga. Nek drug pomoček pa je ravno tako lohák kakor je gotov, namreč: de se živini očí zavežejo. S zavezanimi očmí jo pelješ, kamor hočeš, brez de se brani.

(Če v dimniku gorí), se da oginj nanagloma zadušiti, če ravno pod dimnikam (ravfenkam) en ali poldrugi funt žveplénk (ali žvêpla) sožgeš. V žveplenimu puhu vgasne vsak oginj, kér ga zaduší, kakor človeka, de sôpsti ne more. Ko si žveplénke pod dimnikam zasmodil, de njih dím v dimnik puhtí, pojdi od ognjiša preč, de kakor oginj v dimniku, tudi tebe ne zaduší.

(Visokost drevesa lahko zvediti). Večkrat se želí visokost drevesa na vertu zvediti. De se to lahkó zvé, se takó ravná: Se vzame palica, postavim, 6 čevljev dolga, in se majhno od drevesa proč v zemljo zapiči. Zdaj se zmeri senca palice, ktera je, postavim, 12 čevljev dolga; potem se senca drevesa zmeri, ktera je, postavim, 120 čevljev dolga. Iz tega se na zadnje takóle račun ali rajtenga naredí: 12 čevljev sence da 6 čevljev visokosti palice; koliko visokost drevésa da 120 čevljev sence? Odgovor: 60 čevljev visokosti.

Lipa — zdravilo gnojnih rán.

Imel sim lanjsko léto šepasto kobilo, kteri se je na prednji nogi pri rogu bula naredila, iz ktere je začel gnoj teči. Vse smo poskušali to šanto ozdraviti, kar nam je kdo svetoval, pa vse je bilo zastonj; kobila zmirej huji šepa in že več ne more na vodo. Pošljem po nekiga kovača, ki dober konjski zdravnik sloví, pa tudi ta ni mogel pomagati. — Po tem mi pové nek mož, de je tudi imel šepastiga konja, in de mu je nek voznik rekel: ako hočeš, de konj ne pride ob nogo, daj spodnje lipove kože (Lindenbast, tilia parvifolia) na sladkim mléku skuhati in s tem rano obezovati, in tó, pravi on, je pomagalo. Tudi jez ukažem odsekati nekaj lipovih vej, nastergati spodnje kože, jo kuhati na sladkim mléku in s to gorko kuho večkrat na dan rano obezovati. Kmalo je pomagalo. Čez nektere dní se je jela bula, iz ktere je teklo, manjšati in mečiti, kobila bolje stati na nogi; čez štirnajst dni smo jo že zamogli iz hleva peljati, in čez mesec jo že vpreči.

Pa ne le pri živinskih, ampak tudi pri človeških šantah to zdravilo pomaga; nekteri se ga tudi pri zlomljenih udih s pridam poslužijo, kakor mi je nek gospod pravil, de so mu z lipovo kožo zlomljeno *) nogo zdravili. Kér je ta pomočik zoper živinske in človeške, posebno bolj zastarane rane takó lahko poskusiti, ga oznanim vsim tistim, ki bi ga znali potrebovati. Križaj.

Jurče razlaga svojimu strícu

cesarski patent od 4. sušca zastran desetíne, tlake in druzih dávšin.

Osmo pismo.

Ljubi stric!

Unidan sim Vam obljubil dve pismi oznaniti, kteri ste mi na moje 6. pismo, ki sim ga Vam pisal, iz krajnskiga došle. Pošljem ju ravno takó, kakor sim ju dobil — beríte in sodíte samí.

Pervo pismo je od besede do besede takole:

„Ljubi moj Jurček! Kar si ti meni že noter v Novícah skoz več pisem pisal, takó ti dam na znanje, de sim jez kmete bil vkup poklical in sim jim tvoje pisma, in tudi patenta od 4. sušca 1849 in 7. kimovca 1848 zavoljo odkupe gosposkinih davkov in desetín pod eno lipo naprej bral. Pa ti moram to povédati, de kmetje so me gerdó postrani gledali, ko sim to razkladanje naprej bral, de bojo mogli odkupo dati. Med temi je rekel en gvišen Janezek: de to odkupo si le samo gospóske in duhovšina zmišljujejo, de bi jim dajati mogli, de bi skoz to kmete zbudili, de bi se še po Krajnskim začeli puntati, kakor se po druzih deželah. In daljej med

---

*) Pa vunder poprej vravnano (eingerichteten) nogo. Vredništvo.

temi en gvišen Grogec je pa rekel: ti patenti, ki jih nista svetli cesar Ferdinand in cesar Franc Jožef vunkej dala, zavoljo nehanja gosposkinih davkov in desetín, smo mi kmetje terdne vere, de nam bojo svitli cesar brez vse odkupe doli pustili, kér smo že mi kmetje našim gosposkam za odkupo kavfert plačali, tedej dveh odkup pa gosposke nemorejo od nas terjati. Véš ti, Jurček, jez sim stariši kakor ti, kér ti mene za strica imaš, tako ubogaj ti mene, nikar se midva med kmete zavoljo odkupe ne mešajva. Zakaj jez slišim, de kmet neče več od nobene odkupe slišati, in jez sim sam tudi v cviblu, de bi se mogel kmet zanaprej pod to staro kopito djati, s to zavezo, de bi grajšinam zató odkupo dal, de bi s kmetovim denarjem svoje dolge plačale. Zdrav bodi, moj Jurček, jez pa ostanem

tvoj stric A. P.“

V Krajni 26. maliga serpana 1849.

Drugo pismo se takóle glasí tudi od besede do besede, kakor ga je vredništvo prejelo:

„Ljubi gospodje! ne mislite, de bi kmetje takó neumni bili, temu vašimu Jurčetovimu pismu kaj verjeti; letó nam pa še mar ni bilo, de bi mi zató „Novíce“ opustili, kér zavoljo odškodvanja tlake in desetíne govorijo; mi bomo zavoljo tega vseglih „Novíce“ jemali, sej pravite, de so „Novíce“ resnične in pravične, zakaj pa vi v „Novícah“ lažete? Gospodje! sej je lani govorjeno bilo v „Novícah“, de je desetína in tlaka preč, sedaj pa spet mertviga iz groba vlečete. Če so „Novíce“ resnične in pravične, zakaj pa zdej drugači govorite, kakor je bilo lani govorjeno v „Novícah“ in v cesarskih časopisih od cesarja Ferdinanda prišlo, in tudi od cesarja Franca Jožefa vse poterjeno, kar so cesar Ferdinand vùn dali od tlake, desetíne, mertvašine; lansko leto pa od odškodovanja ni nobedin nič govoril. Mi kmetje se pa zmeram tistiga deržimo, kar je lani od cesarja bilo vùn dano; vam pa in vašimu Jurčetu nič ne verjamemo in le pri lanskih postavah ostanemo, kakor so bile od cesarja vùn dane. Sej veste, ljubi moji gospodje! dolgo let ste nas molzli, zdej se pa ne damo nič več; sej veste, de jalova krava hudo bije, če jo kdo molze, ker nič mleka nima. Sej mi tako vemo, de to ni nobeden stricov Jurče; tisti, kteri to v Novice piše, je Juri Neumen, spod Jalove Gore domá, ker misli, de smo kmetje tako neumni, de mu kej tega Jurčetoviga patenta verjamemo. Mi mu tega nič ne verjamemo, mi le lanskimu patentu verjamemo, kakor je bil od cesarja dan; brez noža nas ne boste več dèrli.“ — — (Brez podpisa).

No, ljubi stric, kaj pravite od tacih ljudí, ki takó govoré? Ali niso šuntarji in podpihovavci od nog do glave — tode ne taki, de bi se môgli zviti imenovati, ampak strašno neumni so! Če se včasih kakšen človek práv debelo zlaže in mu ljudjé laži berž škazati ne morejo, ga imenujemo saj zvitiga, prekanjeniga lažnjivca; tacimu se dostikrat saj prebrisana glava odrêči ne more, čeravno ima hudobno serce. Če se pa človek takó neumno laže, de se laž z rokó prijeti da, mu ljudjé po pravíci pravijo, de je nôrc. Taka nôrca sta popolnama ta dva, ki sta zgorej natisnjena pisma pisala, naj bosta kdor koli sta. Tega pa smo živo prepričani, de je med našimi previdnimi in poštenimi kmeti grozno malo tacih, kakor sta ta dva.

Kje stojí zapisano, de so cesar Ferdinand kterikrat tako postavo dali, de bi bila vsa desetína, vsa tlaka i. t. d. brez odškodovanja preč, kakor se vidva lažeta? Kdaj so „Novice“ kaj taciga govorile? Skažíta nam! Tavžent cekinov na en vinar stavimo, če zamore kdo le eno čerko taciga govorjenja skazati. Berita v 36. listu lanjskiga léta „sklep deržavniga zbora na Dunaji“ — in berita potem 37. list, kjer stojí patent, ki so ga cesar Ferdinand po tem sklepu dali zastran desetíne, tlake in druzih gruntnih davkov v 11. razdelkih. Desetína in tlaka in vsi drugi gruntni davki so preč, to je res, in nikjer ne bo več kmet desetíne dajal in tlake delal: to so zapovedali milostljivi Cesar v 1. 2. in 3. razdelku tega patenta; — pa kakó se ima to zgoditi, to se bere v 5., 6., 7., 8., 9., 10. in 11. razdelku ravno tega patenta; in že 4. razdelk razločno in očitno ukaže: de za nektere téh davkov se bo odškodovanje dalo, za nektere pa ne. To je postava, ktero so cesar Ferdinand dali in cesar Franc Jožef v vsim poterdili. Cesar niso nikdar drugač govorili in nobeniga druziga patenta dali, kakor tega, ki je bil v tavžent in tavžent iztisih po vsih cesarskih deželah razglašen.

„Novice“ niso nikdar drugač pisale, kér pišejo le to, kar gotoviga véjo. Novíce tudi ne delajo postav, ampak one le oznanujejo, kar jih pride na dan, in če se ktera postava ne da lahko razumeti, si one prizadevajo, jo takó po domače razložiti, de jo vsak lahko zapopade. To je namén „Novíc“, in tega poklica se bojo vseskozi zvesto deržale. Resníca in pravíca ste njih vodnici, če pravíca in resníca tudi včasih ljudém zlo smerdí — To, ljubi stric! sim Vam mogel oznaniti; če bom pa gôri imenovanih 1000 cekinov zgubil, Vam bom pa že še oznanil tisti patent ali tisti Novični list, ki me je v zgubo pripravil. Dozdej ga pa še ni na svetu. — Z Bogam.

Vaš resnični Jurče.

Prošnja Ljubljanske mestne srenje poslana na Njih Veličastvo, presvitl. Cesarja 9. dan tega mesca.

Kakor smo v „Novičarji“ poslednjiga lista oznanili, je poslala zares v četertek mestna srenja prošno pismo do presvitliga Cesarja: 1) de naj §. 1. dane vstave 4. sušca spolniti blagovolijo, po kterim je zedinjenje Krajnske, Koroške, Istrijanske in Goriške dežele v eno kronovíno „Ilirijo“ izgovorjeno, 2) de naj na podlagi enakopravnosti (Gleichberechtigung) enako drugim deželam tudi krajnska dežela svojo apelacíjo in vikši prokuracíjo v Ljubljano dobí.

Žal nam je, de nam prostor ne pripusti, celo pismo poslovenjeno v „Novícah“ natisniti, kér je za naš list preobširno. Práv lepo je sostavljeno od predsednika mestne srenje, gosp. Guttmana, kakor se za srenjo spodobi, ki je vedno zvesta svojimu Cesarju, zraven pa tudi skerbna za prid svoje domovíne. Odkritoserčno razodene to pismo pervič veselje, ki ga je cela dežela občutila, ko je v cesarskim vstavnim pismu od 4. sušca brala, de Krajnska, Koroška, Goriška in Istrijanska dežela s Terstam vred imajo v eno mogočno kronovíno ilirsko zedinjene biti, — pa to veselje ni dolgo terpélo, kér je kmalo po dani vstavi vidila koroško deželo se ločiti od te zveze. Pa ni dolgo terpélo in še druga žalost ji je bila odločena, ko se je slišalo, de tudi Istrijanska in Goriška dežela boste iz te zveze stopile in Krajnski deželi nima nič druziga ostati, kakor prazno imé slabe kronovínce, ki po tem takim še svojiga deželniga zbora nima imeti, in namesto praviga kronovínskiga glavárja le kresijskiga predsednika. Pa méra žalosti in tuge še ni bila polna s tem: še hujši je krajnsko deželo zabolélo, ko je v novi napravi sodniških gosposk brala, de tudi apelacíja in vikši prokuracíja ste Ljubljani vzete, in Celjovcu priklopljene. Krajnska dežela, ktera se je skozi in skozi v vsih prekucíjah takó zvesta Cesarju skazovala, de je nobena druga dežela v celim cesarstvu v tem ne prekosí, nikakor ne zasluži, de bi zaničevana bila in nazaj postavljena drugim deželam. Krajnska dežela zató tudi ni presvitl. Cesarja in njegovih ministrov nadleževala s prošnjami, kér je v goto-

vím zaupanji živela, de se ji bo dalo, kar ji po enakopravnosti gré. Zdej pa, ko s žalostjo vidi, de se je motíla v svojim zaupanji, zdej se ne more srenja poglavitniga krajnskiga mesta zderžati, odkritoserčno svoje težave milimu Cesarju razodeti, in ga prositi, de naj blagovoljno dodelijo zvesti krajnski deželi, ki je sercé ilirskiga kraljestva po legi ín zgodovíni, kar imajo tudi druge dežele. Če tega ne dobí, bo velika škoda krajnsko deželo zadéla, in Ljubljana bo, kader bo tudi železnica pred njenimi očmí v Terst ferčala, na strani ležeče, zapušeno mestice ostalo, po kterim tergih in ulicah bo trava rasla. Krajnj in Novomesto bosta v primeri boljši stan doségla, kakor poglavno mesto dežele. Kakor se je od našiga deželniga poglavarja, gosp. grofa Welsersheimba poklicani odbor iz cele dežele gorko potegnil za zedinjenje istrijanske in goriške dežele s krajnsko, z enakimi podporami je tudi v tem pismu mestne srenje podperta prošnja, de naj pravični Cesar obderžijo veljavnost §. 1. dane vstave. — To je kratek osnutek prošniga pisma, ktero je v četertek na Dunaj šlo, in kteriga spolnjenje z velikim zaupanjem pričakujemo, nadjajoči se, de Cesar in ministri bojo pravične prošnje svojih ljudstev vslišali. Ali bi ne bilo v ti zadevi še boljši, če bi bila deputacíja to pismo presvitlimu Cesarju v roke izročila? Mislimo de — vunder upamo, de tudi brez deputacíje se bo pravíca zgodila. Berž ko bomo odgovor miliga Cesarja zvedili, ga bomo oznanili v Novícah.

Zdej pa še nekaj. Ljubljančanje in tudi deželani hudo očitajo premalo skerb deželnih stanov in mestne srenje za občinski blagor naše dežele v primeri druzih deželá. Mi se ne smemo za zagovornika teh mož obnašati, kér smo samí en kos teh odborov in kér tudi nas ta graja zadéne — ali, častiti domorodci v Ljubljani in po deželi! če vidite, de je kaj potrebniga storiti, de se je treba v eni ali drugi reči zdramiti: zakaj se ne oglasite tudi vi po pismu z več podpisi k enimu teh dvéh odborov, de naj eno ali drugo reč storí, ki je za deželo potrebna? Cela dežela mora v občinskih rečéh v prijazni, za domovíno vneti zvezi ravnati. Oznaníte svoje želje tudi po Ljubljanskih časopisih. Nikar ne bodite boječi. Saj ni treba, de bi svoje misli s zabavljivimi besedami oznanovali; povejte z rahlo pa možko in odkritoserčno besedo, kar meniti, de bi bilo treba že zdej storiti, de ne bo prepôzno. Zdej ni čas, de pravi domorodci križama roke deré, kakor tisti „Gutgesinnte“, kterih „gute Gesinnung“ samo v tem obstojí, de natihama za svojo mavho skerbé. Vterjenje močne Avstrije in blagor lastne domovíne potrebuje zedinjeniga prizadevanja — vires unitas!

Nasprotnikam slovenstva,
pa tudi njegovim prijatlam.

(Dalje.)

Če se veliko Slovencov ne zavé, de bi od vlade bolj zedinjenja ali pa kaj druziga taciga prosili, pustimo, naj pa drugi prosijo; saj prositi nemoremo nobenimu braniti; svét na prošnji stojí, če včasi tudi nepotrebni in nevredni prosijo. Kar kdo sprosi, smestno nosi; bodi si Slovenec ali ne. Če mati otrokam kaj lepiga pokaže, jo s prošnjami obsujejo, de nazadnje enimu da, kterimu ni mislila. Kaj pravite, ali nemore včasih vlada tudi enako taki materi ravnati?

Slovenii odklonjeni morebiti rečete: „Od Plača do Beneškiga, od koroških Nemcov pa do Kolpe, to bi bila prevelika kronovína.“ — Zveza dobrih Avstrii resnično zvestih ljudí, če bi bila takó velika kar narveč mogoče, bi ne bila nikoli prevelika, ako bi bili pa hudobni, bi jih bilo še malo število preveč. Pa pustimo veljati, de bi bila prevelika ta kronovína, če drugot takó velikih ali še večih nikjer ne bo. — „Pa so gore vmes.“ — Na to rečem, de je tudi cesta vmes, in pa še velika, od več manjih cest in potov, ki so vmes, pa še molčim. In če so gore komu kaj na poti, te so na Krajnskim, in če do zdaj niso Postojnški kresíi branile z Ljubljanskim poglavarstvam v zvezi biti, bi tudi Goričanam in Primorcam ne branile z Ljubljano v bratovski zvezi biti.

Če hočemo Avstrijo nekdanjimu Rimskimu cesarstvu primerjati, premislimo naj pred: ktere ljudstva so od Ogleja proti severju, izhodu in ob Slovenskim primorji bile? Kakor je še zdaj povsod v navadi, tako je tudi nekdaj vsaka okrajna in okolica svoje posebno imé iméla. Ptujci, Rimljani in drugi z narodnostjo in jezikam tukajšnjiga ljudstva neznani so menili, de iména manjih okrajn in deželá tudi ljudstva razločne narodnosti in razniga jezika pomenijo, zató so na malim prostoru današnje Slovenije veliko ljudstev ali narodov našteli. Ako torej po nekdanje govorimo, so bili od Ogleja proti severju, proti izhodu in ob današnjim Slovenskim primorji: Tabrišci (to je, po tabrih stanujoči), Karni (Krajnci), Norišci (to je v Noriku stanujoči Slovenci), Zapudi (ki so bili en oddelik Krajncov) in še drugi. Oglej in Terst sta bila v Karnii ali Krajni. Virgíl pa tudi pravi „Timavus Japys“, in s tem še celo reko Ter k Zapudji prišteva. To je vse eno, saj so bili Zapudi in Krajnci ali Karni en narod. Proti tem ljudstvam so imeli Rimci Oglej za brambo, kamor so po morji in po suhim se lahko shajali. Od Ogleja do Juljovce je bila Rimljanam pripravna ravnota, se z veliko vojsko sovražnikam v bran postaviti, torej je bila tudi še k Ogleju pervzeta.

Obernímo to na Avstrijo in nje slovensko kronovíno ali slovenske kronovíne. Avstrija ima vse na drugí strani svoj prestol, kot je nekdanji rimski bil; torej ji do slavjanskih krajev ne bo jadransko morje služilo. Do Ljubljane, če bi bila osredek slovenskih krajev, se iz Dunaja tudi pred pride, kot do slovenskiga primorja. Ako bi bila kaka vojska, se bodo vojskovodi svojim namenam primerniga sveta poslužili brez vprašanja, v kteri kronovíni de je.

(Konec sledí.)

Prijatelski svèt
zastran naprave novih sosésk.

Sosésk a ali srenja je fundament noviga vstavniga življenja. Bolj ko je ta fundament terden, boljši je za vse drugo. Nova soseskina naprava da soseskam marsiktero imenitno pravíco in marsiktero oblast v roko, ktere poprej niso iméle.

Ravno zdej se, kakor slišimo, napravljajo po deželi nove sosésk e po postavi, ki so jo Cesar 17. sušca tega léta dali. Pa slišimo, de se tù in tam ta reč nič kaj práv ne vêde, kér je marsiktéra majhna sosésk a takó svojoglavna, de se noče s kako drugo zediniti. To je silno napčno.

Kakor zna práv biti, de se prevelika sosésk a po §. 5. soseskine postave v razdelke loči, de takó svoje opravíla lože opravlja, takó je tudi práv in potrebno, če se več manjših katastralnih sosésk po 3. §. soseskine postave v eno sosésko združi, de so stroški manjši, ktere bo imela vradnikam in pisarjem odrajtovati, ki bojo mógli plačani biti. Čudno je, de tega nektere sosésk e ne zapopadejo, kér je tako zedinjenje le k njih dobičku, Zgube se po takim združenju nimajo bati, kér §. 4. zapové, de pri zedinjenju več sosésk v eno tako imenovano krajno sosésko, se ne smé premoženje posamesnih sosésk zoper njih voljo v en žep vreči.

Gôla terma in terdoglavnost v svojo lastno škodo je tedej, če se ne zedini več manjših in tacih sosésk

v eno, ki so si po legi kraja in po druzih dotikah kakor eno teló.

Slišali smo, de se tù in tam marsikteri zató temu zedinjenju zoperstavlja, kér plačane službe za-se ali za svojiga sina ali žlahtnika pričakuje, če ta ali una soséska samostojna ostane in takó svoje vradnike ima.

Soseščanje bodite pazljivi, in dobro prevdarite, kdo vam prijazno zedinjenje vaše manjši soseske s kako drugo odsvetuje, de boste zvedili, kam de pès taco molí.

Marsikteri se slini in hlini, kakor de bi vès goril za občni prid — pa če bi mu v serce vidili, bi spoznali, de le samopridnost iz njega govorí. — Bodite tedej pazljivi in dobro prevdarite, kar sklenete!

Novičar iz Ljubljane.

Pretečeni teden nas je zgodovinska družba v Ljubljani s podobo slavniga domorodca Franceta Hladnika serčno razveselila. Imé Hladnika, izverstniga botanikarja, sloví po daljnim svetu, in nam Krajncam je mili obraz slepiga starčka predrag spomín. Žlahna gospá Hermanstalova je umetno izobrazila slavniga možá, kteriga podoba je v Ljubljanskim muzeumu shranjena. Po tem obrísu je kamnorís napravljen, kteriga je zgodovinska družba 3. četerti svojiga časopisa pridjala. — Samó zavoljo tega lepiga darú ji prizanesemo, de je vnovič dolgočasni spisek v tem časopisu natisniti dala, v kterim gosp. Rechfeld še enkrat prazno slamo mlati v iménu „slovenskim.“ Mi smo za terdno sklenili, v ti že davno dognani reči ne besede več govoriti. Kdor v slovenskih rečéh ni od včeraj, vse to in še več vé, kar je gosp. Rechfeld v tem spisku vkupej spravil, — kdor se pa s slovenskimi rečmí dosihmal ni nič pečal, ta se pa tudi iz tega spiska še toliko ne bo zavedel: ali se gosp. Rechfeld poteguje za „krajnsko“ ali „slovensko“? Pametni Slovenci bi se nam smejali, če bi se s tacimi praznimi rečmí še na dalje vkvarjali; saj se jim takó smešnic ne manjka, če le dopise pisatelja *p.* v „Lloydu“ beró, ki je med druzimi smešnicami unidan rekel: de je zató létas menj šolarjev v Ljubljani bilo, kér je — po vstavnih postavah — domači jezik v šole vpeljan bil!! Modri možák ni pomislil, de je létas zavoljo mnogih okoljšin povsod menj šolarjev v šolah bilo. Zna biti, de bo ta prijatel „enakopravnosti“ drugo pot clo pisal, de je bilo tudi létas zató toliko gosenc in kebrov po deželi, kér jih je slovenski jezik zlegel. Pisaču *p.* ni nič nemogoče! — Pervikrat rojstni dan našiga presvitliga Cesarja slovésno praznovati, se v Ljubljani že davnej mnoge priprave, posebno za veličastno razsvitljenje mesta v petek zvečer, delajo. — Z veseljem smo brali oglas našiga deželniga poglavarja, de naj bi se po izgledu druzih deželá tudi na Krajnskim zaloga napravila, iz ktere bi se domačim v vojskah ranjenim in za delo pokaženim vojakam vsakolétni milodari dajali. Nadjamo se, de se bo bogata denarnica skupej spravila. — Zlo se govorí in ta veséla novíca se tudi v mnogih Dunajskih časopisih bere, de prihodnji mesec, ko se bo pervikrat splošna vožnja po železnici iz Celja do Ljubljane odpèrla, se bojo tudi Cesar v Ljubljano pripeljali, od kodar se bojo tudi v Terst podali. — Osnova (Entwurf) srenjskiga reda za Ljubljansko mesto, ktere izdelk je bil posebnimu odboru izročen, je že natisnjena in bo prišla sedaj v prevdark celiga mestniga odbora. — Od več stranì smo obžalovanje slišali zastran oznanila, po kterim ima mesca kimovca mesečni časopís slovanskiga družtva v Terstu jenjati. Napoved v 5. listu nam sicer le oznani, de bo pojenjal — pa tudi to naj bi se nikar ne zgodilo. — Kolera se je na železnici krog Zagurja začela.

Novičar iz mnogih krajev.

Nar imenitniši in nar veselejši novíca pretečeniga tedna je, de je mir s Sardinci sklenjen. Kar je bilo že večkrat govorjeno in že dolgo željeno, pa večkrat spet preklicano, je zdej gotovo. V Milanu je bilo imenitno pismo mirú podpisano; posamesne pogodbe pa še niso znane. Ta prigodba bo storila, de bo tudi Benečanam pogúm vpadel, čeravno so se 1. dan tega mesca iz mesta proti Kavarceri zagnali, tam okoli 100 volov vzeli in jih v Benetke spravili. — Na Ogerskim še zmirej ni bila razsodivna vojska. 3. dan tega so planili Madžari iz Komoranske terdnjave in so našo armado na levi breg Donave zagnali, veliko naših vjeli, in zraven tega tudi veliko živeža in 2750 volov naši armadi vzeli in v terdnjavo spravili. Kakor Dunajske novíce pišejo, se je general Haynau s celo armado preglobokó v deželo podal in okoli Komorna premalo armade pustil. Tode, kér je berž od vsih stranì več avstrijanske in rusovske armade tù sèm na pomoč primaširalo, bojo Madžare že vkrotili. Ali je mesto Rab v oblasti puntarske armade ali ne, se prav za gotovo ne vé. — Zdej stojí general Haynau s poglavitno armado v Segedinu blizo Madžarske poglavitne armade, ki na Maraši stojí. Ban se je s svojo armado čez Kikindo vzdignil in se je 6. dan tega mesca s tretjim oddelkam avstrijanske armade pri Mokrinu sklenil. Od rusovskiga generala Paskeviča se bere, de je 4. dan tega mesca namenil, čez puntarsko armado planiti. Nar novejši novíce povedó, de so bili Madžari pod vodstvam generala Bema v Erdelji od Rusovske armade strašno tepeni; Bem je Rusam komej všel. — Od Košuta se nič gotoviga ne vé; eni pravijo, de v spodnjih krajih černo vojsko nabira; drugi de je v Beligrad, še drugi de je v Orsovo zbežal. — Naš pervi minister Švarcenberg se je v Varšavo k Rusovskimu cesarju podal; zakaj? se ne vé. — V Zagrebških nemških novinah beremo, de banalni odbor se ni nikdar zoper avstrijansko vstavo ustavil, ampak le to terja, de se vstava po pravi poti, namreč po horvaško-slavonskim zboru okliče; in zató se je tudi na bana obernil. — Nadvojvoda Albrecht, Cesarjev brat, je za poglavarja v Majncu izvoljen. — Iz Gaete se še nič gotoviga ne zvé: kakšno vlado misli papež v svojih deželah vpeljati. — Pervi dan tega mesca se je snidel odbor Slovanov na Dunaji, ki imajo slovanski besedivnik za postavne bukve i. t. d. izdelati. Kér našiga Mazgona še ni pri tem zboru, jih je 19 v vsim skupej, namreč: 4 Čehi, 1 Moravan, 2 Slovaka, 3 Poljaki, 3 Rusini, 2 Serba, 2 Horvata, 2 Slovenca (namreč Dr. Miklošič in Dr. Dolenc). — Od našiga sedanjiga ministra úka grofa Leona Tuna so bukve v českim jeziku v natisu, kterih predlog je popis sedanjiga časa s posebnim pogledam na Česko deželo; radovedno se pričakuje ta knjiga. — Na Tiroljskim je nov davk vpeljan, za kteriga so soseske samé prosile in ministerstvo jim je pobiranje tega davka dovolilo — namreč davk za psè. Kdor ima psa, naj plača davk od njega. To je pravo in edino sredstvo, število nepotrebnih psov pomanjšati, kteri nam nar hujši bolezin — stekljíno — prinesó.

Kratkočasnica.

Nekimu je bila v drenji ura iz žepa vkradena. Ob pravim času še tata zasači, ter mu velí: „Ne zamerite prijatel! moja ura ne gré.“ K.

Današnjimu listu je pridjan 30. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*